

Stargardzcy kompozytorzy utworów okolicznościowych w pierwszej połowie XVII w.

Obraz kultury muzycznej Stargardu w pierwszym pięćdziesięcioleciu XVII stulecia pozostaje do dnia dzisiejszego niejasny. Są autorzy, którzy podejmując ten temat ograniczyli się do kilku zaledwie zdań, informujących o utworzeniu w mieście sceny teatralnej w ratuszu i wystawionych spektaklach¹. Zaledwie skrótowe uwagi dotyczące historii muzyki miasta w tym ważnym okresie, znaleźć można w innych opracowaniach, nakreślających rozległy obraz kultury muzycznej miasta, co usprawiedliwia rozległość podjętej tematyki².

Prawdopodobne wydaje się to, że kompozytorzy utworów okolicznościowych w Stargardzie z pierwszej połowy XVII wieku, nie cieszyli się większym zainteresowaniem współczesnych historyków muzyki i muzykologów. Wystarczy jednak zapoznać się z przechowywanym w Greifswaldzie zbiorem materiałów biograficznych osobistości pomorskich od XVI do XIX wieku, aby odnaleźć nazwiska kompozytorów, kantorów i organistów związanych ze Stargardem i zajmujących w życiu muzycznym miasta eksponowane miejsce. Zbiór ten, nazywany „Vitae Pomeranorum”, zawiera w zdecydowanej większości utwory skomponowane na uroczystości weselne i żałobne. Pozwala on na szczegółowy ogląd kultury muzycznej baroku na całym Pomorzu.

Spośród pokaźnej grupy blisko 20 muzyków urodzonych pod koniec XVI wieku, a najczęściej już w pierwszej połowie następnego stulecia, można wyodrębnić pięciu, których działalność twórcza zaowocowała wieloma kompozycjami, godnymi przypomnienia. Są to Joachim Belitz (1584 - 1592), Peter Eichmann (1594 - 1635) Thomas Reddemer, a przede wszystkim Mathias Keltz i Nicolaus Gotschovius (1575 - 1624). Ich nazwiska znajdują się w „Vitae Pomeranorum” obok szczecińskich mistrzów muzyki okolicznościowej, zgrupowanych w tak zwanej Szczecińskiej Szkole Kantatowej - Friedricha Gottliba Klingenberga, Michaela Rohde, Hieronimusa Jennericha i najstarszego z nich, nadwornego organisty szczecińskich książąt Juliusa Ernsta Rautensteina. Kompozytorzy stargardzcy byli zapewne dobrze zorientowani w głównych kierunkach rozwoju muzyki w stolicy Pomorza. Utwory członków Szczecińskiej Szkoły Kantatowej ukazywały się w XVII i XVIII wieku w wydawnictwach Gabriela Dahla, Her(r)mana Gottfrieda Effenbartha, Georga Götzke,

¹ W. Schwarz, *Pommersche Musikgeschichte. Historischer Ueberblick und Lebensbilder*. Bd.I, Köln/Wien 1988, s.100.

² M. Szczęsny, *Prolegomena do historii kultury muzycznej Stargardu w latach 1534 - 1939*, [w:] *Dawny Stargard-Miasto i jego mieszkańcy*, (red.) M. Majewski, Stargard 2000, s. 81 - 89.

wdowy po Michaelu Höpf(f)nerze, wdowy po Samuelu Höpfnerze, wdów po Samuelu i Johannie Höpfnerze, Friedricha Ludwiga Rhete, Johanna Friedricha Spiegla (bez materiałów nutowych) i Daniela Starcka. Wraz ze śmiercią Johanna Georga Ebelinga, wybitnego szczecińskiego kompozytora pieśni kościelnych do słów Paula Gerhardta, w 1676 roku, oraz zakończeniem działalności kompozytorów, członków Szczecińskiej Szkoły Kantatowej, skończył się czas, w którym kompozytorzy stolicy Pomorza, odgrywali w historii muzyki europejskiej znaczącą rolę. Na blisko 150 lat Szczecin, jako miasto twórczego uprawiania muzyki, przestał się na dobrą sprawę liczyć. Nazwiska Philippa Dulichiusa, Paula Lütkemanna, Paula Praetoriusa, Andreasa Fromma i Johanna Georga Ebelinga popadły w niemal całkowite zapomnienie. Ich muzyka przestała być wykonywana nawet w rodzinnym mieście. Wtedy to utrwaliło się odnalezione w starych łacińskich księgach przez rektora Johanna Micraeliusa (1597 - 1658) powiedzenie - Pomerania non cantat, odnoszące się przecież w jakiejś mierze, także do Stargardu.

Najwybitniejszym, urodzonym w Rostocku³, kompozytorem, który związał swoje losy ze Stargardem dopiero pod koniec życia był Nicolaus Got(t)schovius. W 1589 roku, mając zaledwie 14 lat przeniósł się z miejscowości swych urodzin do stolicy Pomorza Środkowego. Duży wpływ na tę decyzję miał fakt, że właśnie w tym mieście na stanowisko rektora szkoły powołany został jego ojciec. W 1595 roku przyszedł kompozytor był studentem uniwersytetu rostockiego. Trzy lata później powrócił do Stargardu, gdzie otrzymał stanowiska organisty w Kościele Mariackim i notariusza. Nicolaus Gotschovius nie uznał jednak Stargardu za miasto, z którym zamierzał się związać na całe życie. W latach 1604 - 1619, przez piętnaście lat, był organistą największego kościoła ewangelickiego w Rostocku, pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny. W końcu zdecydował się jednak powrócić do Stargardu, gdzie nazywano go *Reipublicae Stargardiensis Secretarius*. Był tu jednak przede wszystkim organistą i wybitnym specjalistą w zakresie budowy organów.

Utwory muzyki okolicznościowej Gotschoviusa, dedykowane w większości mieszczanom z Rostocku, nie stanowiły jedyne gatunku w twórczej aktywności muzyka. Komponował przede wszystkim polichóralne motety kościelne utrzymane w tradycji polifonicznej Orlanda di Lasso i Johanna Eccarda, jego ucznia, kapelmistrza w Berlinie od 1608 roku.

Katalog dzieł muzycznych „*Vitae Pomeranorum*” w części grupującej utwory okolicznościowe, których materiały nutowe i teksty zachowały się do dnia dzisiejszego, zawiera „*Votum Sponsale Musicum...*”, utwór skomponowany na wesele w Rostocku Lorenza Stephaniego i Anny Cothmann z domu Stephani (1610). W tym samym roku ów motet opublikowany został w rostockiej oficynie wydawniczej Stephana Müllmana. Dwanaście pierwszych liter kolejnych wersów tekstu tworzy nazwisko i imię narzeczonej ANNA COTMANNI⁴.

³ Por. *MGG* (alt) i *New Grove* (A. Waczkat).

⁴ P. Tenhaef, *Gelegenheitsmusik in den Vitae Pomeranorum*, Frankfurt a/M, s. 163. Motet Gotschoviusa skomponowany został na zestawy głosów: SSAT, SATB, ATBB.

Twórczość Nicolausa Gotschoviusa można umieścić blisko kompozytorskiego stylu Philippa Dulichiusa. Zyskał on sławę nie tylko jako kompozytor, ale także organista. Jego kompetencje i fachowość, jako znawcy budowy organów, potwierdził dobitnie fakt powierzenia mu odbioru i poświęcenia organów Kościoła Zamkowego w Koszalinie. W latach 1603 - 1620 w Rostocku wydrukowano 13 zeszytów jego pieśni chóralskich. Dwie pozostałe kompozycje wydrukowane zostały w Szczecinie⁵. Interesująca kompozycja ukazała się w stolicy Pomorza, w wydawnictwie Nicolaia Bartholdi'ego⁶. Był to łaciński chór (Glückwunschchor) przechowywany w Bibliotece Mariackiej w Elblągu (Mariebibliothek)⁷.

Między innymi dzięki twórczej aktywności Nicolausa Gotschoviusa, około 1600 roku Stargard stał się ważnym centrum kultury muzycznej na Pomorzu. Swój wkład w to dzieło mieli jednak również organiści i kantorzy związani ze świątyniami miasta. Parali się oni także kompozycją, publikując swoje utwory w Greifswaldzie, Szczecinie i innych miastach Pomorza. Był wśród nich Joachim Belitz, który swoje okolicznościowe kompozycje polecał drukować we Frankfurcie nad Odrą⁸. Będąc już twórcą stargardzkim Belitz opublikował w oficynie wydawniczej Ferbera w Greifswaldzie okolicznościową kompozycję gratulacyjną (Gratulationskomposition) dla trzech mieszkańców Stargardu⁹.

Kantor Joachim Belitz pochodził z Brandenburgii. Prawdopodobnie w 1581 roku zatrzymał się we Frankfurcie nad Odrą, gdzie zajmował się głównie tworzeniem kompozycji okolicznościowych, między innymi chórów weselnych. Około 1584 roku został kantorem w Stargardzie, pozostając na tym stanowisku do śmierci w 1592 roku. Szersze uznanie J. Belitz zawdzięczał w znacznej mierze swemu pośredniemu następcy na stanowisku kantora, Peterowi Eichmannowi, który w swej rozprawie

⁵ *Quadrige. Harmoniarum Sacrum quibus vocibus Muticis constructarum In Gratiam Nobilissimi Et Amplissimi Viri Dn. Joachimi Peterstorffii, Consulius Reip. Stargardianae ad Oenum meritissimi Ruthore Nicolò Gotschovio Rostockiensi Megapolitano eiusdem Reip. Stargardiensis Secretario. Stettini Typis Duberianis Anno 1620.*

⁶ *Cum Bono Deo Υγούαροι. In solemnem nuptiarum festivitatem Viri Humanissimi, Poctissimi praestantissimi Dn. Antonii Vivenesti p.t. Athenaei quod Stargardia Pomeranorum est ConReactoris dignissimi Sponsi Iungentis sibi matrimonio Agnissam Virginem in exemplum Natam Viri Revevendi Doctissimi Spectatissimi Dn. Nicolai Gisenhagenii Illustrissimae ac Celsissimae Megapolensium Dusciffae Amiae Viduae etc. A sacris concionibus Filiam Sponsam Boni ominis, honoris, amoris ergo Ab affinibus Amicis et fautoribus Decantanti. Χχοδιταχον SeXta Dies septembris eras Agnesa PueLLa Sponso sponsa pfonVpserat Antonio. Dstetini, Typis Nicolai Bartholdi.*

⁷ *Por. G. Kittler, Die pommerschen Notendrucke bis Ende des 17. Jahrhunderts, [w:] Musik in Pommern, 1936, H.5, s. 6 - 7.*

⁸ *Epithalamia in honorem...Lazari Opifionis na 8 głosów; Francof 1581. Kompozycja przechowywana była w bibliotece Rudolfini Akademii Rycerskiej w Legnicy.*

⁹ *Cantio Gratulatoria Reverendis Et Clarissimis Viris, D. M. Mattheo VVOLFIO D. M. Jacobo FARBO, et D. M. Davidi VVILMANNO Stargardensibus, Dominis, amicis et fautoribus suis reueventer colendis, cum summis sacrosactae Theologiae honoribus ornarentur in Academia Gryphiswaldensi 18. Maij. Anno 1584 Composita sex Vocibus a Joachimo Belitz Musico et Cantore Scholae Stargardianae. Gryphisvvaldiae Excudebat Augustinus Ferberus. Anno 1594. Por. W. Backe, Verzeichnis der pommerschen Drucke, 1600., Uniw. Bibl. Königsberg.*

z zakresu teorii muzyki z 1604 roku przytoczył jako wzorcowe przykłady, kilka jego kompozycji¹⁰. Przepuszczalnie z inspiracji Eichmanna już w 1599 roku wydrukowany został zbiór kompozycji Belitzza. Pozostawił on również po sobie w rękopisie 11 pieśni kościelnych i motetów¹¹.

Peter Eichmann, propagator twórczości Joachima Belitzza, nie znalazł swego miejsca w encyklopediach i leksykonach muzycznych świata. Ten utalentowany Brandenburczyk był przynajmniej od 1596 roku stargardzkim kantorem. Ścisła współpraca z J. Belitzem pozwoliła mu w pełni zorientować się w problematyce życia muzycznego Stargardu. Jest wysoce prawdopodobne, że rajcy miasta zatrudnili go już wcześniej, w 1588 roku. Nie została także wyjaśniona sprawa jego pokrewieństwa z bezpośrednim poprzednikiem na stanowisku kantora, Lorenzem Eichmannem.

Spśród wielu opublikowanych publicznych wystąpień Petera Eichmanna¹² uwagę zwraca wydrukowana w Szczecinie w 1600 roku przemowa „Oratio de divina origoinae...”¹³ Pod względem rangi i znaczenia ów tekst o wiele przewyższa inną publikację z zakresu teorii muzyki i pedagogiki muzycznej „Praecepta musicae practicae sine Elementa artis canendi...”¹⁴. Podręcznik stanowi jeden z najbardziej przekonujących dowodów na to, jak wysoki był poziom nauki muzyki i śpiewu w łacińskich szkołach pierwszej połowy XVII wieku. Konstytuowały się w nich tak zwane kółka muzyczne (Musikkrenzlein, Musikgilden), co było zjawiskiem charakterystycznym dla wielu miast pomorskich i meklemburskich. „Precepta musicae...” zawiera przytoczone przez Eichmanna cztery przykłady dzieł Orlanda di Lasso, kilka anonimowych utworów chóralnych, jednak zdecydowaną większość stanowią utwory kompozytorów stargardzkich - Joachima Belitzza i Thomasa Reddemera, pochodzącego z Barlinka¹⁵ i, co oczywiste, autora podręcznika. Istotne

¹⁰ *Res, Mores, Amores. Fröhliche Neue Teutsche Lieder, gantz lieblich zu singen, vnd auff allerley Instrumen ten zugebrauchen, nach art. Der Villanellen mit vier Stimmen Componirt Durch Joachimum Belitz Bran denburgensen, weiland der Schulen zu Stargard in Pommern Musicum vnd Cantorem. Itzo aber zu Walgefäl Ien der Edlen Music Liebhabern in Trucj verordnet, Gedruckt zu Alten Stettin, durch Martin Müller.*

¹¹ Por. G. Kittler, *Die pommerschen Notendrucke bis Ende des 17. Jahrhundert* [w:] *Musik in Pommern*, 1935, H. 4, s. 182, 192 - 193.

¹² Por. G. Kittler, *Die pommersche Notendrucke* [w:] *Musik in Pommern*, 1935, H. 4 s. 193 - 194.

¹³ *Oratio de divina origine, atque vtilitate mltiplici Praestantissimae ac Nobilissimae artis Musicae. Habita pro more antiquitatis Recepto in Schola Satargandensi à Petro Eichmanno Cantore Stargardiano. Omnis Spiritus laudet Dominum.* Stettini typis Mullerianis. Anno 1600.

¹⁴ *Praecepta musicae practicae sine Elementa artis canendi, modorumque musicorum doctrina, gvaestionibus accuratè ob. Breiter exposita, & paradigmatis ad institutionem puerilem praecipue accomodatis illustrata. In gratiam Scholae Stargardiensis concripta atq; edita, à Petro Eichmanno Brandeburgensi Scholae Stargardianae Cantore. Christe tibi nati sumus, & tibi vivimus uni, Quaesumus in studijs nos rege Qehrste bonix Stetini Typis Mylianis.* Anno 1604.

¹⁵ T. Reddemer był w latach 1585 - 1601 konrektorem, a potem do 1618 r. rektorem szkoły łacińskiej. Podniósł znacznie poziom nauczania w tej placówce. Był autorem wielu dzieł z zakresu gramatyki i literatury greckiej. Por. M. Wehrmann, *Stargard in Pommern und sein Bürgermeister Peter Gröning*, „Baltische Studien”, 1931 (N.F.), Bd. 33, 2.

jest również i to, że Eichmann szczegółowo opisał w swym podręczniku relacje zachodzące między kantorem i organistą¹⁶.

Z lat 1616 i 1618 pochodzą dwa następne utwory okolicznościowe. Pierwszy z nich stanowi formę życzeń noworocznych dla księcia Filipa II¹⁷, a drugi dedykowany został księciu Franciszkowi z okazji odebrania od niego przysięgi¹⁸. Peter Eichmann zmarł w 1620 roku. Na emeryturze przeżył tylko dwa lata.

Ostatnim kompozytorem stargardzkim działającym w pierwszej połowie XVII wieku był Matthias Keltz, urodzony w miejscowości Pausa w Voigtlandzie. Naukę muzyki rozpoczął w Dreźnie pod kierunkiem saskiego kapelmistrza księżęcego Roggera Michaela. Śpiewał dyskantem w prowadzonej przez niego kapeli wokalne. Później trafił do Thomanenschle, gdzie został uczniem wybitnego kompozytora Johanna Hermanna Scheina. Po trwającej kilka lat wędrowce po Niemczech, w 1619 roku przybył do Stargardu, gdzie przez dwa lata był uczniem Szkoły Ratuszowj. Tu kantor Eichmann umożliwił mu pierwsze kontakty z zespołem śpiewaczym występującym w kościele. W 1621 roku Keltz został studentem Uniwersytetu w Wittenberdze. Stamtąd, już jako *Director chori musici*, udał się na Śląsk, gdzie znalazł się pod opieką barona Siegismunda von Promnitz. W 1626 roku ponownie znalazł się w Stargardzie, otrzymując stanowisko kantora. Matthias Keltz zmarł w 1635 roku na suchoty, mając zaledwie 34 lata¹⁹. Niestety nie zachował się do naszych czasów wydrukowany w Szczecinie utwór Keltza „Basso Overetta nuova...”²⁰.

Do miast, w których drukowane były utwory okolicznościowe należały na dobrą sprawę tylko Szczecin i Greifswald. W „*Vitae Pomeranorum*” znajduje się 85 utworów opublikowanych w Szczecinie, 10 w Greifswaldzie i tylko po jednym w Stargardzie i Stralsundzie. Spośród 58 utworów wydrukowanych bez kompletnych materiałów

¹⁶ Por. M. Szczęśny, *Die Musik in Stettiner Schulen um die Epochenwende zwischen dem Katholizismus und der Schüler*, L. Winkler (Hrsg.) *Reformation. Vom Jageteufelschen Collegio über das Collegium Principis bis zum Pädagogium* [w:] E. Ochs, N. Schüler, L. Winkler (Hrsg.) *Beiträge zur Musikwissenschaft* 4, *Musica Baltica* Frankfurt a/M 1997, s. 56 - 57.

¹⁷ *Ein Gesangk Dem Durchleuchtigen Hochgebornen Fürsten vnd Herrn, Herrn PHILIPPO SECUNDO, Hertzogen zu Stettin, Pommern, der Cassuben vnd Wenden, Fürsten zu Rügen, Graffen zu Gützkow, vnd Herren der Lande Lawenburg vnd Bitow, etc. Meinem gnedigen Fürsten vnd Herren. Zu Vnterthenigen gehorsam vnd zu einem Glückselhigen Newen Jahre, mit Fünff Stimmen. Durch Petrum Eichmannvm Cantorem zu Stargard an der Ina, gesetzt vnd virehret. Anno Domini 1616.* Zu Alten Stettin, bey Johann Dubern.

¹⁸ *Carmen novum Musicum In solenne Homagium Illustrissimi Praecellentissimi Optimi Principis atq; Domini Francisci, Ducis Stetini Pomeraniae, Cassuborum & Vandalorum, Principis Rügiae, Comitis Caycorum, Dynastiae In Laebenburg & Butovio, Domino Meo Clementissimo, Quod Illustrissimae eius Celsitudini Sexto die Octobris Anno 1618. Stargardiae ad Inum est Praestitum; Faustae gratulationis ergo Sex Vocibus concinnatum atq; compositum á Petro Eichmanno Brandenburgensi, Ecclesiae Divae Virginis Mariae et Divi Johannis Stargardiensis Cantore et Musico. Stetini, Typis Duberianis.*

¹⁹ Por. G. Kittler, *Die Pommerschen Notendrucke...*, [w:] *Musik in Pommern* 1936, H. 5, s.16.

²⁰ *Basso Overetta nuova, Neues Werklein, Erster Theil Sonntäglicher Evangelischer Sprüchlein, von Advent biß Palmarum. Auff eine leichte, doch reine= Italian= Villanelische, wie auch Dialogen Manier von drey Stimmen. So wol für sich allein mit lebendiger Stim, und Instrumenten. Als auch ein Corpus & c. füglich zu gebrauchen componiret von Matthaeo Keltz Pausensi.* Stettin bey David Rheten.

nutowych, to znaczy tylko z podpisaną pod tekstem melodią i podaną obsadą wykonawczą głosów, większość pochodzi z Greifswaldu (15), Stargardu (11), a stosunkowo niewiele ze Szczecina (8), Stralsundu (6) i z Kołobrzegu (2). Odpowiedź na pytanie dlaczego kompozytorzy stargardzcy korzystali przede wszystkim ze szczecińskich oficyn wydawniczych wydaje się oczywista. Większość wydawców w Stargardzie ²¹ wydawało tylko teksty z podpisaną melodią, bez kompletnej partytury wokalne. Tylko Berger Campen podejmował się drukowania kompletnych materiałów.

Jak wynika z powyższego zestawienia wśród zawartych w „Vitae Pomeranorum” kompozycji okolicznościowych, zachowanych z tekstem i partyturą, niemal dwie trzecie stanowią utwory dedykowane mieszkańcom Szczecina. Na drugim miejscu znajduje się uniwersyteckie miasto Greifswald, a tylko pojedyncze egzemplarze tych utworów przeznaczone były dla mieszkańców Angermünde, Anklam, Colbatz, Falckenwalde, Gartz, Gollnow (Goleniów), Jarmen, Cammin (Kamień Pomorski), Kolberg (Kołobrzeg), Neu - Stettin (Szczecinek), Oderberg, Pasewalk, Stralsund, Stolp (Słupsk), Usedom i Wysterhausen.

Działalność stargardzkich kompozytorów muzyki okolicznościowej wkomponowuje się w historię życia muzycznego miasta, obok funkcjonowania muzyków miejskich, muzyków wieżowych, trębaczy, oboistów a przede wszystkim kantorów i organistów. Nie znajdujemy natomiast wśród nich ani jednego sprawnego muzyka, który określałby siebie mianem kompozytor ²². Jest to tym bardziej zastanawiające, że publiczne życie koncertowe w Stargardzie było już wówczas faktem. Twórcy dzieł muzycznych przedstawiali się jednak na pierwszych, tytułowych stronach swych utworów jako kantorzy, organiści i nauczyciele, rektorzy, konkrektorzy szkół, z którymi byli związani. Tak było także w odniesieniu do kompozytorów stolicy Pomorza Środkowego w pierwszej połowie XVII w., okresu, który wydaje się być w równym stopniu interesujący, jak i współczesnym mieszkańcom miasta całkowicie nieznanym. Można sądzić, że wyłącznie z komponowania muzyki nie sposób było się w pierwszej połowie XVII wieku utrzymać. Dotyczyło to nie tylko stargardzkich kompozytorów epoki baroku, ale także najwybitniejszych twórców tego czasu - Johanna Sebastiana Bacha, Georga Friedrich Händla, Georga Philippa Telemanna i wielu innych. Zresztą, jeśli się temu zjawisku dokładniej przyjrzeć, to w XX wieku sytuacja wielu kompozytorów wyglądała podobnie.

²¹ Byli to: Johann Nicolaus Ernst, a później wdowa po nim (Johannes Nicolaus Ernst Witwe), Johann Christian Falck i Johann Tiller.

²² Por. W. Schwarz, *Pommersche Musikgeschichte...*, Bd. I, s. 85 - 100.

Zusammenfassung

Stargarder Komponisten der Gelegenheitswerke in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts

Die künstlerische Tätigkeit der Stargarder Komponisten in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts lässt sich mit der Tätigkeit der Stettiner Kantatenschule und der Schöpfer der Gelegenheitswerke in anderen Großstädten Pommerns (Greifswald, Stralsund, Rostock) vergleichen. Die bis zum heutigen Tag erhaltenen Hochzeits- und Trauermusikstücke von Joachim Belitz, Peter Eichmann, Thomas Reddemer und vor allem von Mathias Keltz und Nicolaus Got(t)schovius wurden in der Sammlung „Vitae Pomeranorum“ gesammelt und dokumentiert. Von dem hohen Niveau der künstlerischen Fähigkeiten der Stargarder Meister zeugen auch die Vergleiche der Motetten von N. Got(t)schovius mit den Werken von Orlando di Lasso, Johannes Eccard und Philipp Dulichius, die zu den hervorragendsten Schöpfern des ganzen Jahrhunderts gehörten.

Die Tätigkeit der Komponisten der Gelegenheitsmusik in der Hauptstadt Mittelpommerns passte sich sehr gut in das musikalische Leben der Stadt ein. Sie betrachteten jedoch ihre schöpferische Arbeit zweitrangig und blieben vor allem Organisten, Kantoren und Rektoren an den humanistischen Schulen und evangelischen Kirchen.

TENOR 6. VOCVM.

PASSIO DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI,
*Musica numeris exornata, in usum Ecclesie Rigenfis, a Paulo
 Buceno Philorodo, Scholae Rigenfis Cantore.*

Passio Domini nostri Iesu Christi, secundum Matthaeum, in illo tempore dixit
 Iesus discipulis suis tunc congregari, tunc principes, Sacerdotes & seniores,
 populi, ut Ierusalem dolo renecent, & occidat rem, cum, e, u, m, non in die
 festo, ne forte summus sit etia in populo, abhoret autem Iudaei & alii illis, A

Il. 1. Głos tenorowy Passio Domini Nostri Jesu Christi Paula Bucenus'a
 (1578)

Εὐφραδία,
In Honorem
VIRI
 Admodum Reverendi, Clarissimi,
 Excellentissimi Domini
M. JOACHIMI
FABRICII,
 In Gymnasio Sedinensi S. S. Theologiae &
 Hebraicae Linguae Professoris, in sede cathedrali
 D. Mariae sacrae Archidiaconi, & Synodici
 Ecclesiasticae Aulicae,
 Cum et
 in inelyta Rostochiensis Academia,
 Unanimi Facultatis Theologicae suffragio atque
 iustitiam publicae gradus & insignia
 Doctoris conferente;

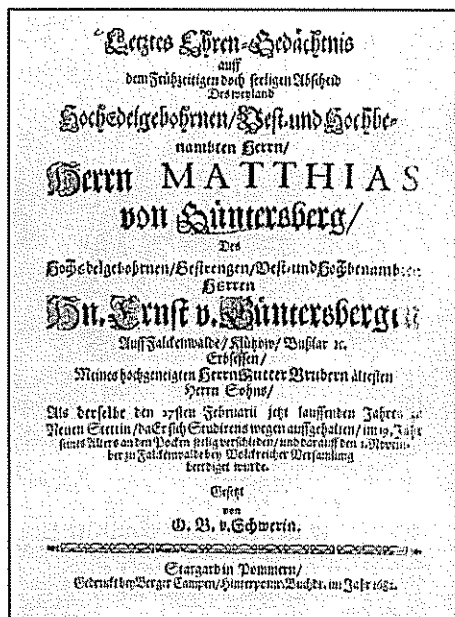
Deditque oblationem exordando easdem scripta

PETRO RATEKE, Rügenwald. Pom.
 Anno cis 1661.

Scripsit, Typo Rostochiano excusavit.

Ubi Chamae digne mactantur plectant mactant
 Sic plectant mactant canunt vobis fabricii
 quae sacra verba,
 Symphylae Domini
 scilicet Hic Passio
 Nova Rectoris Olympic
 monstravit ore peccati,
 clarisq; distinctis nobis publicis
 propterea titulos impetrat ille hodie
 Doctorate, meritis quos ejus candida virtus,
 non illi tempus sumere necesse videt
 Oportet bona totiq; merito gratulari
 illi, Deaster Optimum, ter maximum
 ut adde his, conscribit,
 & ejus ora dirigit.
 Favit Iova.

Il. 2. Karta tytułowa i wersja wizualna utworu okolicznościowego
 Petro Rateke poświęconego pamięci Joachima Fabriciego profesora
 Gimnazjum Szczecińskiego (1651)

II. 4. Utwór okolicznościowy poświęcony
 pamięci Matthiasa von Güntersberga autorstwa
 O. B. Schwerina (1682)

Gram-Expresen
 Uff
 Der Menschen Glückseligkeit/
 In einer
 Musicalischen Orchestral/
 Von
 Johann Christophori Cadens/
 In der
 Musikischen Kunst
 Der Wohlthätigen/ Best- und Hochbenambten/
Herrn Christophori Cadens
 Der öffentlichen Universität zu Wittenberg 4. Jahr lang gedruckten
 vollständigen Faksimile, auf Pro-Clavier/ und auch Violon, mit einem
 Sonettigen Gedichte
 Von
 Johanna Martini Ruberi/ Emanuel und Wulff
 In der
 Druckerei bey
 Johann Martini Ruberi/ Emanuel und Wulff
 Gedruckt bey
 Johann Martini Ruberi/ Emanuel und Wulff
 Gedruckt bey
 Johann Martini Ruberi/ Emanuel und Wulff

II. 3. Karta tytułowa nagrobka
 muzycznego dla Christophoriusa
 Cadens'a skomponowanego przez
 Johanna Martina Ruberi'a (1662)